

Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання
Мукачівська міська рада
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в м.
Освенцім
Поморська академія у Слупську

**Akademia
Pomorska
w Słupsku**

СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА У ПОСТКОВІДНОМУ ПРОСТОРИ

Збірник тез доповідей за матеріалами
Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево

12 – 13 т р а в н я 2 0 2 2 р.

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 11

Становлення особистості професіонала у постковідному просторі :
збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачеве). Мукачеве : Вид-во МДУ, 2022. 199 с

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Становлення особистості професіонала у постковідному просторі». Учасниками конференції розглянуто проблеми становлення особистості професіонала у постковідному просторі з метою вироблення рекомендацій та реалізації комплексного наукового підходу щодо підвищення соціально-адаптаційних компетентностей особистості у професійній сфері; поширення проблематики прикладних досліджень у психолого-педагогічній сфері; вивчення особливостей формування та розвитку професійно значущих особистісних якостей.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Теличко Н. В. – д.пед.наук, професор

Корнієнко І.О. – д. психол. наук, професор;

Брецько І.І. – канд.психол.наук, доцент;

Воронова О.Ю. – канд. психол. наук, доцент;

Кравченко Т.М. – доктор філософії;

Бучмей І.І. – провідний фахівець кафедри психології.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

*Recommended for distribution via the Internet
Academic Council of Mukachevo State University
(Minutes № 18 of May 10, 2022)*

C 11

Professional personality formation in the post COVID space: a collection of abstracts based on reports of the International Scientific and Practical Conference materials (May 12-13, 2022, Mukachevo). Mukachevo: MSU Publishing House, 2022. 199 p

The collection presents abstracts on the reports of the International scientific-practical conference materials «Professional personality formation in the post-COVID space». The participants of the conference considered the problems of formation of the professional personality in the post-COVID space in order to develop recommendations and implement a comprehensive scientific approach to improving the social and adaptive competencies of the individual in the professional sphere; dissemination of applied research in the psychological and pedagogical sphere; study of the peculiarities of the formation and development of professionally significant personal qualities.

The publication is intended for scientists, teachers, professors, graduate students and students engaged in research work.

Editorial board:

Scherban T.D. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Chairman);

Hoblyk V.V. – Doctor of Economic sciences, Professor;

Telychko N.V. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;

Kornienko I.O. – Doctor of Psychological Sciences, Professor;

Bretsko II. – Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor;

Voronova O.Yu. – Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor;

Kravchenko T.M. – Doctor of Philosophy;

Buchmei I.I. – Leading specialist of the Department of Psychology.

The authors of the publication are responsible for the accuracy of facts, proper names, quotations, figures and other information.

© Mukachevo State University, 2022

Hertsovska N., Koniukov O. Irony as an object of study of different areas of mind: Psychological value of irony.....	173
Кравченко Т.М., Апацька Я.Я. Психологічний аспект формування англійської лінгвосціокультурної компетентності в учнів старшої школи на уроках англійської мови.....	174
Кравченко Т.М., Калій А. Ю. Психолого-фізіологічні особливості учнів старшої школи.....	177
Липчанко-Ковачик О.В., Тупиця Р.В. Психолого-лінгвістичні передумови формування аудитивних навичок.....	179
Розман І.І. COVID-19: переосмислення освіти.....	181
Розман І.І., Молнар Г.Д. Експериментальна освіта в епоху COVID-19.....	183
Розман І.І., Рушницька А.А. Професійна підготовка майбутнього педагога як запорука якісного навчання та виховання учня.....	184
Розман І.І., Чепак Ю.М. Інтерактивні методи формування культури міжособистісної взаємодії у майбутніх вчителів.....	186
Теличко Т.В. Емоційний розвиток дитини дошкільного віку як психолого-педагогічний феномен.....	188
Теличко Н. В., Бабинець В. І. Психологічні механізми (передумови) запам'ятовування лексичних одиниць у старшій школі.....	190
Теличко Н.В., Кирлик О.В. Навчання іноземного мовлення учнів старшої школи: психологічний підхід.....	192
Теличко Н.В., Тимчик О.-Д.М. Шляхи активізації психічних процесів учня старшої школи, задіяні у вивченні лексичного матеріалу.....	194
Тюх М. Психологічні особливості навчання монологічного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.....	197

Мислення старшокласників характеризується високим рівнем узагальнення, абстрагування, їх пам'ять та увага спеціалізуються у відповідності до спрямованості особистості. Мають місце суттєві зміни в комунікативному розвитку старшокласників. Все це передбачає, з одного боку, необхідність у відповідному мовленнєвому матеріалі, оскільки ускладняється мовлення старшокласників, актуалізуються функції регуляції та узагальнення, а також використання в навчальному процесі письмових та аудіо текстів автентичного характеру. З другого боку, виникає необхідність у нових мовленнєвих уміннях, нерозвинутих на попередніх ступенях навчання, які забезпечують реалізацію функцій регуляції та узагальнення, наприклад, вміння спілкуватися в такій організаційній формі як дискусія [1].

Значна увага надається подальшому розвитку усного мовлення, яке набуває нового рівня змістовності, більшої автентичності, вмотивованості та інформативності. Велика роль у процесі навчання ІМ на цьому етапі відводиться читанню. Тексти для читання ускладнюються, формуються навички роботи із суспільно-політичними текстами, оригінальними уривками творів. Навчаючись письма, учні повинні оволодіти вмінням складати план, тези усного висловлювання, писати анотації та резюме прочитаного, складати реферат, робити письмові монологічні повідомлення. На старшому етапі має місце систематизація граматичного матеріалу, вивченого у попередніх класах.

Отже, основним моментом навчального процесу вивчення ІМ у старшій ланці є навчання говоріння відповідно до психологічних особливостей цієї вікової категорії.

Література

1. Выготский Л.С. Избранные психологические исследования. – М.: АПН РСФСР, 1956. – 375 с.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
3. Профільне навчання іноземної мови учнів старшої школи : метод. рек. / Т. К. Полонська. – К.: Педагогічна думка, 2014- 80 с. ISBN 978-966-644-377-2

УДК 37.015.3:159.922.7:37.011.3-052:[37.016:81'373]

ТЕЛИЧКО Н.В., ТИМЧИК О.-Д.М.
Мукачівський державний університет

ШЛЯКИ АКТИВІЗАЦІЇ ПСИХІЧНИХ ПРОЦЕСІВ УЧНЯ СТАРШОЇ ШКОЛИ, ЗАДІЯНІ У ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Вивчення лексичного матеріалу та формування мовних лексичних навичок в учнів старшої школи безпосередньо залежить від розуміння закономірностей розвитку психічних процесів та різноманітних шляхів їх активізації. Під психічними процесами розуміємо сукупність складних утворень, основою яких є виконання психофізичних функцій, в залежності від

сторін свідомості. Основними психічними процесами учня старшої школи, які залежать від індивідуально-вікових особливостей, є пам'ять, увага, уява, мислення та якість запам'ятовування нових лексичних одиниць.

Головною особливістю пам'яті старшокласників є зростання її обсягу, спеціалізація, довільне запам'ятовування та осмислення лексичного матеріалу. На цьому етапі розвитку зростає продуктивність запам'ятовування абстрактного матеріалу та розвивається логічна пам'ять. Змінюються усі процеси пам'яті: запам'ятовування, збереження, відтворення та забування [4].

У процесі вивчення лексичних одиниць необхідно звертати увагу на індивідуальні відмінності логічної, образної, довільної пам'яті учнів. При урахуванні індивідуальних особливостей пам'яті старшокласників продуктивність сприймання, довготривалого запам'ятовування та швидкого відтворення лексичного матеріалу значно покращиться. Використання вправ на повторення та закріплення вивченої лексики, що ґрунтується на прийомах довільного та мимовільного запам'ятовування, забезпечить перехід лексичних одиниць від короткочасної пам'яті до довготривалої.

Довільна та мимовільна пам'ять відрізняються характером участі волі під час запам'ятовування та відтворення. Довільна пам'ять потребує визначення конкретної мети та мотиву запам'ятовування та відтворення, в той час як мимовільна пам'ять формується внаслідок практичної діяльності і здійснюється без мети. Так, на швидкість та якість запам'ятовування лексичного матеріалу впливають такі чинники, як напруження пам'яті, докладання особливих зусиль, ступінь зацікавленості лексикою та зосередження [1].

Наступним важливим психічним процесом є увага. Увага безпосередньо задіяна у процес формування лексичної компетенції та значно впливає на перебіг навчальної діяльності. Психологи стверджують, що саме ця сфера психічної діяльності старшокласників дозволяє досліджувати та порівнювати частини цілого. У старшому шкільному віці зростає спроможність переключати та рівномірно розподіляти увагу під час навчання; учень здатен краще концентруватися та завданнях.

Увага безпосередньо пов'язана з пам'яттю, і це обумовлюється тим, що протягом тривалого часу зберігання високої концентрації уваги на певному предметі або об'єкті діяльності можна значно покращити роботу пам'яті [5].

Для удосконалення процесу запам'ятовування та відтворення лексичного матеріалу учням старшої школи необхідно створювати асоціацію до слова, що вивчається, пов'язуючи його з якимось враженням, наприклад, семантичним значенням слова, його роллю в реченні, графічною або звуковою формою. Тут стане в нагоді використання логічних та вмотивованих завдань, підібраних відповідно до рівня підготовки учнів, які мають здатність не лише зацікавлювати учнів та привертати їхню увагу, але й зберігати високу її концентрацію. Необхідно відмітити неефективність використання одноманітних завдань протягом певного відрізка часу, адже вони зменшують інтерес та сприяють зниженню активної розумової діяльності. Також, краща концентрація уваги можлива за умови формування мотивації до вивчення

нових лексичних одиниць та правильної організації матеріалу на уроці, а саме його доступності та послідовності.

Крім розглянутих вище психічних процесів учня старшої школи, на вивчення лексичних одиниць та формування лексичних навичок впливає уява, яку можемо охарактеризувати як відтворення у психіці школяра явищ та предметів. Уява впливає на здатність учня займатися творчою діяльністю.

За характером уяву поділяють на 2 види: продуктивну та репродуктивну. Продуктивна уява базується на створенні образів явищ та предметів у процесі творчої діяльності. Сюди входить написання книг та пісень, малювання. Завдання репродуктивної уяви полягає в створенні образів явищ та предметів, до якої надається певна інформація [2].

У розвитку уяви старшокласників спостерігається вдосконалення репродуктивної уяви за рахунок введення складного навчального матеріалу. Творча уява також розвивається, але вже трохи слабше. Для формування лексичної компетенції необхідно постійно спонукати та заохочувати учнів старшої школи до творчої діяльності.

Мислення – це ще один не менш важливий процес, який впливає на перебіг вивчення лексичного матеріалу учнями старшої школи. Мислення базується на виконанні розумових операцій, таких як аналіз та синтез, а також передбачає побудову умовиводів, зіставлень, узагальнень та порівнянь.

Мислення старшокласників системне, переважно абстрактне і ґрунтується на аналізі предметів та явищ, класифікації та осмисленні їх суттєвих рис. Розвивається здатність виконувати складні логічні операції, формувати теорії. Так, розвиток мислення учнів напряду залежить від виокремлення найважливішого в лексичному матеріалі, структурного поділу матеріалу, постійної активізації попередньо вивчених лексичних одиниць. Організація навчальної діяльності повинна бути спрямована на формування навичок самостійного мислення та пошуків [3].

Отже, вивчення лексичного матеріалу та процес формування мовних лексичних навичок учня старшої школи безпосередньо залежить від перебігу важливих психічних процесів, шляхи активізації яких базуються на формуванні мотивації до навчання, правильній організації матеріалу, використанні різних форм роботи та створенні позитивної атмосфери на уроці.

Література

1. Види пам'яті у людини: особливості та їх основні характеристики [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://pyrogiv.kiev.ua/shho-take-mimovilna-pamyat/>
2. Види уяви, їх особливості [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://pidru4niki.com/19740704/psihologiya/vidi_uyavi_osoblivosti
3. Загальна характеристика старшого шкільного віку [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://posibniki.com.ua/post-starshiy-shkilniy-vik>
4. Розумовий розвиток у старшому шкільному віці [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://medbib.in.ua/rozumoviy-rozvitok-starshomu-shkilnomu-39735.html>
5. Способи організації і розвитку уваги учнів старших класів [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://4ua.co.ua/psychology/qb3ad78a4c53a89521206d27_0.html

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>